

Az automatizált mikrofilmlap tárolás csökkenti a keresési időt, szükségletelenné teszi a visszahelyezést és lehetővé teszi a közvetlen kapcsolódást a számítógéphez. Ez az automatizált modul az az elem, amellyel nagy dokumentum-gyűjtemények szervezési problémái megoldhatók.

Várható tendenciák

Néhány tendencia már ma is nyilvánvaló: *folymatódik a miniatürizálás és automatizálás, az alkalmazási területek tovább bővülnek.* A digitális információk holografikus rögzítése hamarosan valósággá válik.

Öt évvel ezelőtt élénk érdeklődés nyilvánult meg az ún. *mikrovideo rendszerek* iránt, amelyek ablakos mikrofilmkártyán vagy mikrofilmlapon tárolt szövegek távközlését teszik lehetővé. Több cég is készített prototípust, de a torzításmentes, nagy távolságra való képtovábbítás még nem volt kellően megoldva, a berendezések ára és az üzemeltetés költségei is magasak voltak. Jelenleg egyetlen ilyen rendszer vásárolható. Ára 350 ezer dollár körül mozog, de vezetékes képtovábbítási sugara csupán mintegy 330 méter. Várható az érdeklődés növekedése e technikai megoldások iránt.

Az elmúlt 20 évben száznál több automatikus tároló-és keresőrendszer került piacra, ebből *mintegy húszra tehető a túlélők száma.* Az univerzálisan alkalmazható berendezés kifejlesztése azonban még várat magára. A rendszerek további fejlődése várható, elsősorban a mechanikus szerkezeti elemeknek optikai és elektronikus eszközökkel való helyettesítése révén.

A dokumentum-gyűjtemények kezelésében *a legvonzóbb elképzelés természetesen a teljesen automatizált megoldás,* ehhez azonban még sok kutatásra van szükség. Egyelőre a rendszer rugalmassága a rendszer kezelőjén múlik.

A *COM-technika* nagy ütemben terjed, évente mintegy 20%-kal. A dokumentumok kezelésében elsődleges jelentőségű az, hogy naprakész indexeket képes előállítani.

A miniatürizálás és az automatizálás a dokumentumok kezelésének számos problémájára adott megoldást, s jelentősen előbbre vitt a jó 40 éve megálmodott, teljesen automatizált rendszerek felé.

/ZEH, L. J.: Integrated information systems. A new perspective. = Special Libraries 68. köt. 12. sz. 1977. p. 430-438./

(Sárdy Péter)

Milyenek legyenek a vállalati—intézményi információs központok?

Csehszlovákiában a tudományos, műszaki és gazdasági információs rendszer kiépülésének előrehaladtával mind gyakrabban kerülnek szóba a rendszer alapintézményei, a vállalati—intézményi információs központok.

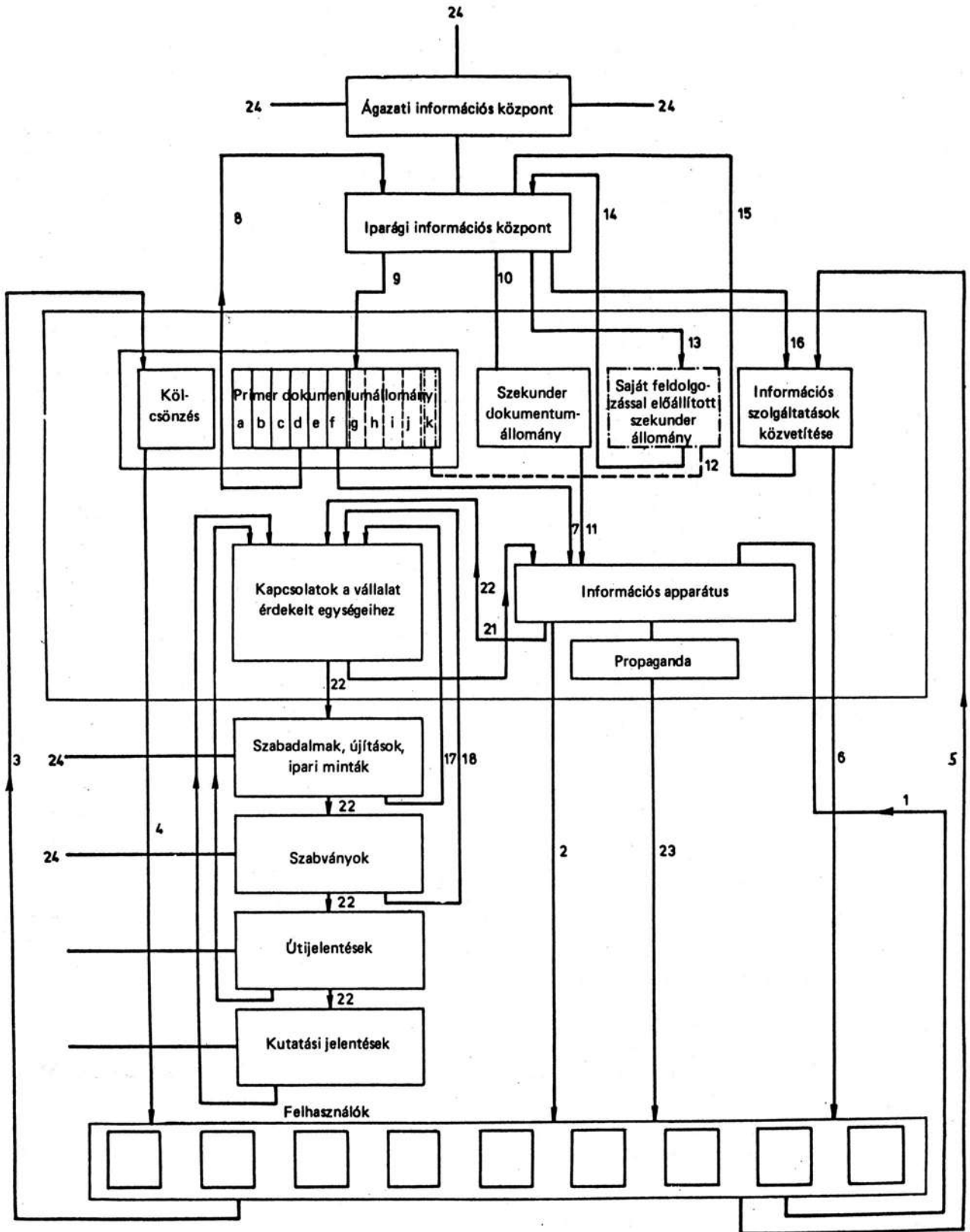
A jelenlegi helyzet meglehetősen kusza. Egyidejűleg *többféle szervezeti megoldás van,* s ezeket nagyrészt az elaprózottság, az együvé tartozó funkciók más-más szervezeti egységbe történt telepítése jellemzi. Negatív jelenség az is, hogy e központok *többnyire a klasszikus szakkönyvtári—dokumentációs koncepcióhoz ragaszkodnak,* s alig-alig próbálkoznak az információs tevékenység kiterjesztésével, a korszerű munka- és szolgáltatási formák meghonosításával.

Mindennek egyenes következményeként a tudományos, műszaki és gazdasági információs rendszer e legnagyobb számú intézménycsoportja mind elhelyezését, mind pedig felszerelését és személyzetét tekintve, meglehetősen távol áll a követelményektől, de még a jelenlegi lehetőségektől is.

Éppen ezért időszerű kívánság, hogy a vállalati—intézményi információs központok fejlődése valamilyen határozottabb *központi elképzelés szerint menjen végbe.* Ehhez egy olyan dokumentum kibocsátására lenne szükség, amely e központok feladatait, rendeltetését, funkcióit, kapcsolatrendszerét és szervezeti követelményeit egyértelműen rögzítené. Természetesen ennek a dokumentumnak könnyen alkalmazható, rugalmas és operatív instrukciókat kellene tartalmaznia, nagy hangsúlyt helyezve a rendszerszerű megközelítésre, az információs szolgáltatások korszerűsítésére és a felhasználók szükségleteinek figyelembevételére.

Az egyes tudományágak és ipari ágazatok információszükséglete kielégítésének számos sajátossága van, amelyekre természetesen figyelemmel kell lenni. A vállalatok információs intézményeinek optimális feladatrendszerét és kapcsolati rendszerét pl. az *I. ábrával* lehet érzékeltetni.

Az ábrán számjegyekkel jelzett folyamatok magyarázatai:

- 1 — konkrét szükségleteket kifejező felhasználói információs igények
- 2 — az információs apparátus válasza az 1 alatti kérdésekre
- 3 — kölcsönzési igények
- 4 — a 3 alatti kérések kielégítése

- 5 – felhasználói igények bonyolultabb információs szolgáltatások iránt
- 6 – az 5 alatti kérések kielégítése irodalomkutatással, jelentéssel, fordítással stb.
- 7 – az információs apparátus fejlesztése a katalógusok, kartotékok stb. gondozásával
- 8 – új primer dokumentumok bejelentése az iparági információs központnak
- 9 – a primer gyűjtemény kialakítását befolyásoló utasítások és irányelvek (típuskatalógusok stb.)
- 10 – dokumentációs leírások (főként folyóiratcikkek leírásainak átadása)
- 11 – a 10 alatt kapott leírások beiktatása az információs apparátusba
- 12 – kapcsolat a primer állománygyarapítás és a szekunder források között
- 13 – módszertani irányítás (egységes feldolgozási gyakorlat, tervszerű munkamegosztás stb.)
- 14 – a saját szekunder források bejelentése az iparági információs központnak
- 15 – iparági információs központhoz eljuttatott speciális információs kérések
- 16 – az iparági információs központnak a 15 alatti kérésre nyújtott szolgáltatásai (fordítás, irodalomkutatás stb.)
- 17-20 – a vállalat más szervezeti egységeiben felhalmozódott primer információs források (pl. újtások és szabadalmak leírásai) eljuttatása a vállalati információs központba
- 21 – a speciális állományokról szóló információk beiktatása az információs apparátusba
- 22 – visszacsatolás a primer, a szekunder, illetve a speciális állományrészek között az információs apparátus révén
- 23 – a vállalati információs központ propagandamunkája a felhasználók körében (új szerzemények kiállítása, dokumentációs leírások bemutatása faliújságon, a szolgáltatások ismertetése röplapon, gyarapodási jegyzékek, szóbeli propaganda stb.)
- 24 – kapcsolódás a vállalat más szerveihez
  - a – könyvek és folyóiratok
  - b – vállalati irodalom
  - c – vállalati folyóirat
  - d – kutatóintézetek publikációi
  - e – tankönyvek
  - f – statisztikai kiadványok
  - g – szabványok
  - h – újtjelentések
  - i – szabadalmak
  - j – kutatási jelentések
  - k – az állománynak az a része, amelynek feldolgozását az iparági központ juttatja el más érdekelt információs központokhoz.

JANOŠTIKOVÁ, B.: Základní informační středisko v průmyslu a československá soustava VTEI. = Technická knihovna, 22. köt. 4. sz. 1978. p. 97–104./

(Futala Tibor)

Miként kívánják fejleszteni Lengyelországban a tudományos, műszaki és gazdasági információ helyi intézményeit?

Tapasztalatok bizonyítják, hogy a tudományos, műszaki és gazdasági információ hatékonysága nemcsak azért marad el a kívánatostól és a lehetségestől, mert kevés a pénz, a hozzáértő személyzet, a korszerű felszerelés, hanem azért is, mert az információs intézmények funkciói és szervezeti kérdései nem eléggé tisztázottak.

Különösen kérdéses a helyi információs egységek funkciórendszerének és szervezetének illeszkedése egyrészt a fenntartó intézmény szervezetéhez, másrészt az országos információs rendszerhez.

Az ez irányú fejlesztés elősegítésére a *CINTE* (Centrum Informacji Naukowej, Technicznej i Ekonomicznej =

Tudományos Műszaki és Gazdasági Tájékoztatási Központ) a vonatkozó jogszabályoknak és a lengyel szakmai tájékoztatási rendszer, a *SINTO* (System Informacji Naukowej, Technicznej i Organizacyjnej = Tudományos Műszaki és Szervezési Tájékoztatási Rendszer) fejlesztési koncepciójának figyelembevételével *tevékenységi modelleket* dolgozott ki a helyi intézmények részére, amelyek a következőket tartalmazzák.

A helyi intézmény feladatai:

információs szolgáltatások szervezése a fenntartó szükségleteinek és terveinek ismeretében, az információs rendszer együttműködési lehetőségeinek hasznosításával beszerzett információkra alapozva;

szakkönyvtár és speciális gyűjtemények fejlesztése;

a műszaki és gazdasági fejlődés eredményeinek üzenet belüli, illetve saját üzeme, vállalata, intézménye